

KOMENTÁŘ

29. 2. 2024

Regionální účty v Plzeňském kraji v roce 2022

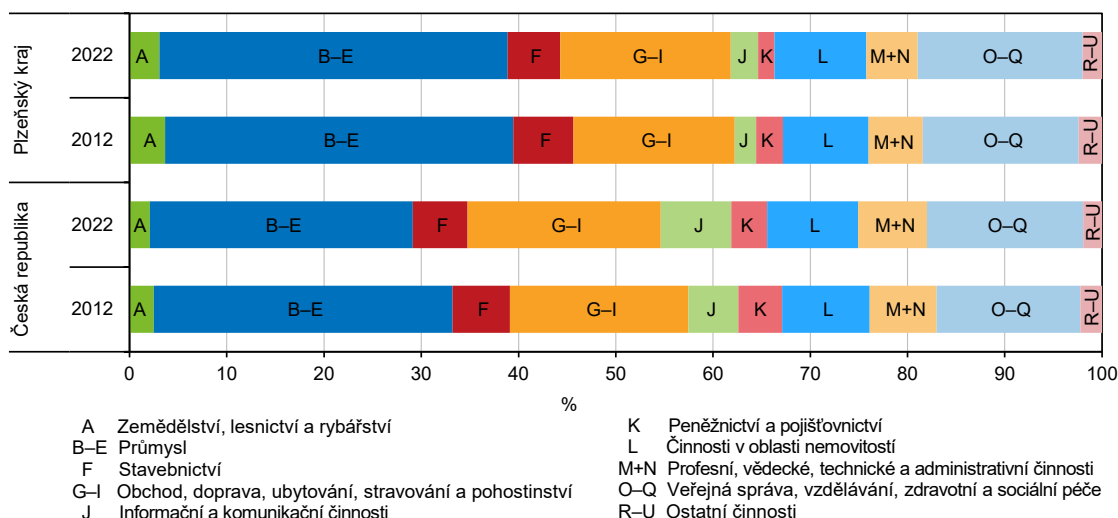
Rok 2022 přinesl další oživení ekonomiky spojené s růstem hrubého domácího produktu téměř ve všech regionech, tempo růstu ale v Plzeňském kraji meziročně zpomalilo. HDP na 1 obyvatele v kraji je ve srovnání s ostatními regiony čtvrtý nejvyšší. Stejnou pozici zaujímá Plzeňský kraj také v rámci čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele. Míra investic sice meziročně vzrostla, ale stále patří mezi šest nejnižších v České republice.

Hrubá přidaná hodnota (HPH)

Hrubá přidaná hodnota, která je základem pro výpočet hrubého domácího produktu a představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou, činila v roce 2022 v Plzeňském kraji 296,3 mld. Kč v běžných cenách, což byla šestá nejvyšší dosažená hodnota mezi regiony. Vzhledem k předchozímu roku se její hodnota zvýšila o 9,7 %, což je nejvyšší nárůst za posledních 15 let. Přidaná hodnota vzrostla ve většině odvětví, největším tahounem byl velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, kde se přidaná hodnota zvýšila o třetinu. Nejvyšší meziroční pokles vykázalo odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (o 4,7 %).

V letech 2018 až 2022 se regionální hrubá přidaná hodnota v běžných cenách neustále zvyšovala, výjimkou byl pouze covidový rok 2020, kdy přidaná hodnota poklesla o 0,6 %. V průběhu posledních pěti let se struktura přidané hodnoty příliš nezměnila v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství a ve stavebnictví. Lehký nárůst podílu zaznamenaly služby na úkor průmyslu, jehož podíl se snížil o 1,9 procentních bodů, u zpracovatelského průmyslu byl tento pokles dokonce ještě výraznější.

Hrubá přidaná hodnota podle odvětví CZ-NACE

KOMENTÁŘ

Zastoupení **primárního sektoru** (zemědělství, lesnictví a rybníkářství) na hrubé přidané hodnotě dlouhodobě klesá, od roku 1995 se snížilo na polovinu a v posledních letech se ustálilo kolem 3 %. I tak je toto procento šesté nejvyšší v republice. Větší podíly primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě mají tradiční zemědělské regiony Vysočina a Jihočeský kraj.

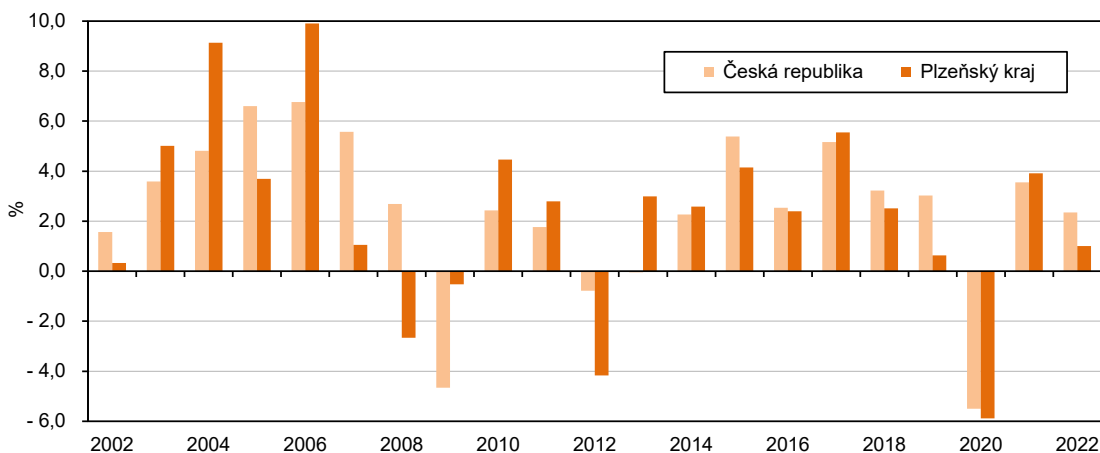
Sekundární sektor, který zahrnuje veškerý průmysl včetně stavebnictví, překročil podíl 45 % na hrubé přidané hodnotě v letech 2014 až 2016 a od této doby jeho význam v regionu klesá. S podílem 41,2 % v roce 2022 se řadíme na sedmé místo mezi kraji, nejvyšších podílů dosahují Zlínský a Ústecký kraj, nejnižších naopak Hl. město Praha a Jihomoravský kraj.

Na tvorbě přidané hodnoty se rozhodující měrou podílí **terciární sektor**, tedy tržní a netržní služby. V Plzeňském kraji se tento podíl dlouhodobě s mírnými výkyvy pohybuje kolem 55 % a je šestý nejnižší v rámci ČR. Největší zastoupení terciární sféry má Hl. město Praha a Jihomoravský kraj, nejmenší zase Zlínský a Pardubický region. Poprvé v roce 2022 vytvořil právě sektor služeb více než 50 % přidané hodnoty ve všech krajích České republiky.

Hrubý domácí produkt (HDP)

Ekonomické výsledky za rok 2022 potvrzují návrat k hospodářskému růstu, který byl typický pro období 2013 až 2019. Ten byl však přerušen v roce 2020 pandemií covid-19, kdy došlo ke snížení HDP na regionální i celorepublikové úrovni. V roce 2022 **HDP ve srovnatelných cenách** v Plzeňském kraji vzrostl o 1,0 % a oproti předchozímu roku tempo růstu zpomalilo. Nejrychleji se v roce 2022 ekonomika reálně vyvíjela ve Středočeském (o 7,8 %), Pardubickém (o 5,3 %) a Moravskoslezském kraji (o 3,5 %), do kladných hodnot se zatím od covidového období nedostaly kraje Vysočina (pokles o 3,5 %), Jihočeský (o 1,2 %) a Karlovarský (o 0,1 %).

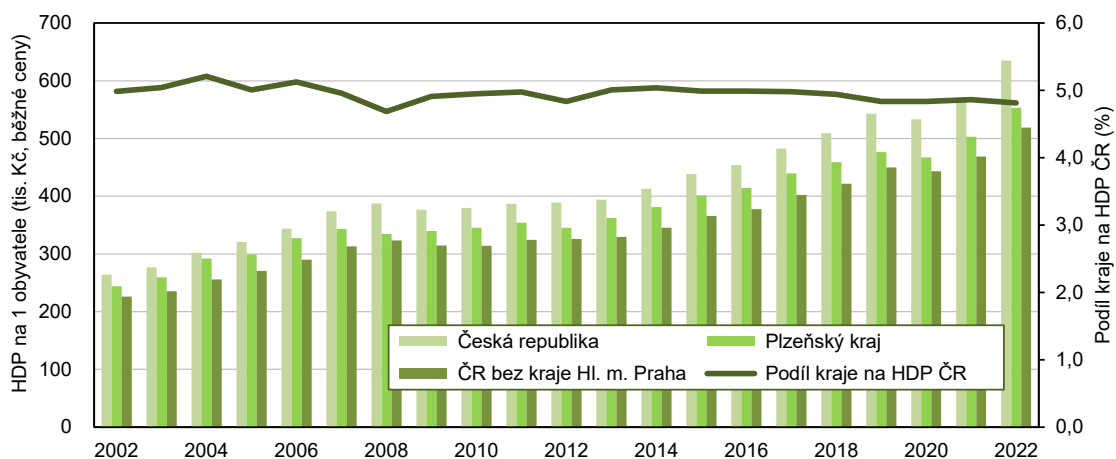
Meziroční změna HDP ve srovnatelných cenách
(předchozí rok = 100)

KOMENTÁŘ

Regionální **hrubý domácí produkt v běžných cenách** dosáhl v roce 2022 v Plzeňském kraji 326,7 mld. Kč a meziročně se tak zvýšil o 10,0 %, což byl šestý nejnižší nárůst mezi kraji. K nominálnímu růstu došlo ve všech krajích, nejvýraznější byl ve Středočeském (o 14,0 %) a Pardubickém kraji (o 13,7 %). Dlouhodobě se podíl HDP kraje na republikovém úhrnu výrazně nemění a pohybuje se kolem 5 %. Mezi kraji to představuje od roku 2013 šestý nejvyšší podíl, jen v letech 2019 a 2020 jsme byli sedmí, když šestou příčku obsadil Jihočeský kraj. Nejvyšší příspěvek do národního objemu HDP přináší tradičně regiony s nejvyšším počtem obyvatel, tedy Hl. město Praha, Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele

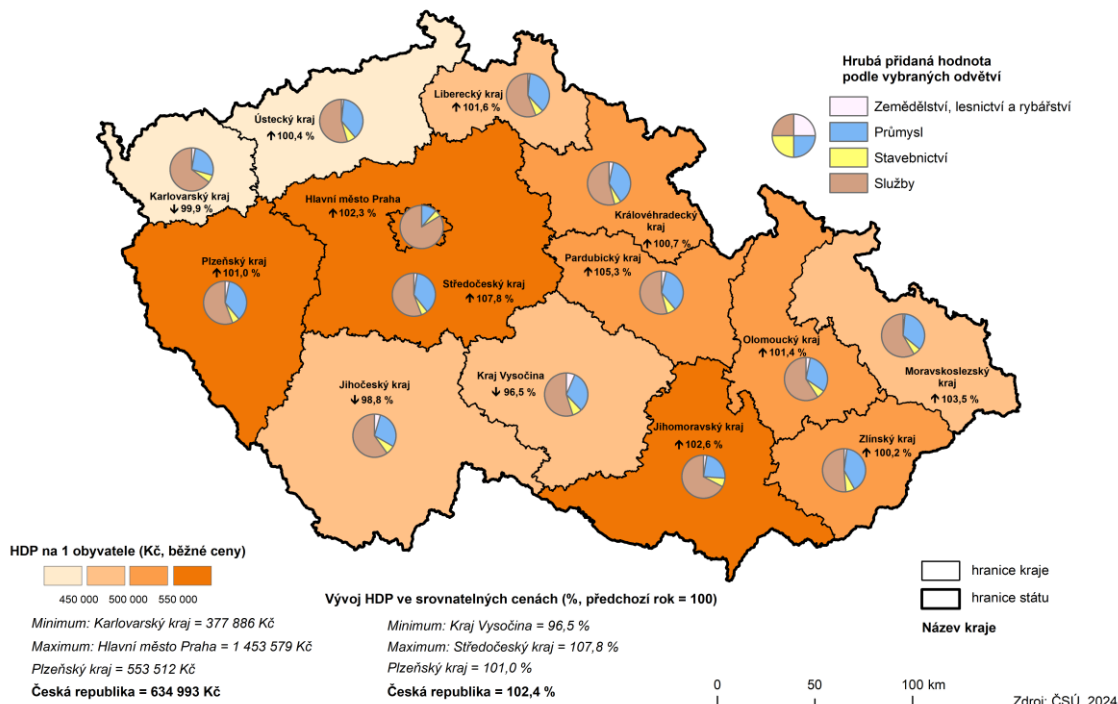

HDP na 1 obyvatele umožňuje navzájem porovnávat ekonomickou výkonnost jednotlivých krajů. Hodnotou 553,5 tis. Kč v roce 2022 obsadil Plzeňský kraj čtvrté místo a zařadil se tak za kraje Hl. město Praha, Jihomoravský a Středočeský. Plzeňský region se dlouhodobě nachází na 3. nebo 4. pozici, výjimkou byl rok 2019, kdy jsme skončili pátí. Do popředí se dostal Královéhradecký kraj, jehož hodnota HDP na 1 obyvatele byla vyšší než u nás ještě následující dva roky.

Do roku 2018, s mírnými výkyvy v letech 2008 a 2012, přesahoval vytvořený HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji 90 % průměru za ČR. Poslední čtyři roky se však pohybujeme okolo 88 %. Je třeba ale dodat, že průměr HDP na 1 obyvatele v České republice je zásadně ovlivněn výší tohoto ukazatele v Hl. městě Praze a celorepublikové hodnoty nedosahuje kromě naší metropole žádný jiný kraj. Praha patří v rámci EU k regionům s nejvýkonnější ekonomikou, na které se podílí nejen pracovní síla s vyšší kvalifikací, ale i obyvatelstvo z ostatních krajů, které do hlavního města dojíždí za prací. Pokud do republikového průměru HDP na 1 obyvatele nezahrneme Prahu, překračuje Plzeňský kraj tuto hodnotu v některých letech i o více než 10 %. V roce 2021 byla plzeňská ekonomika výkonnější o 7,3 %, v roce 2022 o 6,6 % než průměr v ČR bez hlavního města.

KOMENTÁŘ

Makroekonomické ukazatele podle krajů v roce 2022

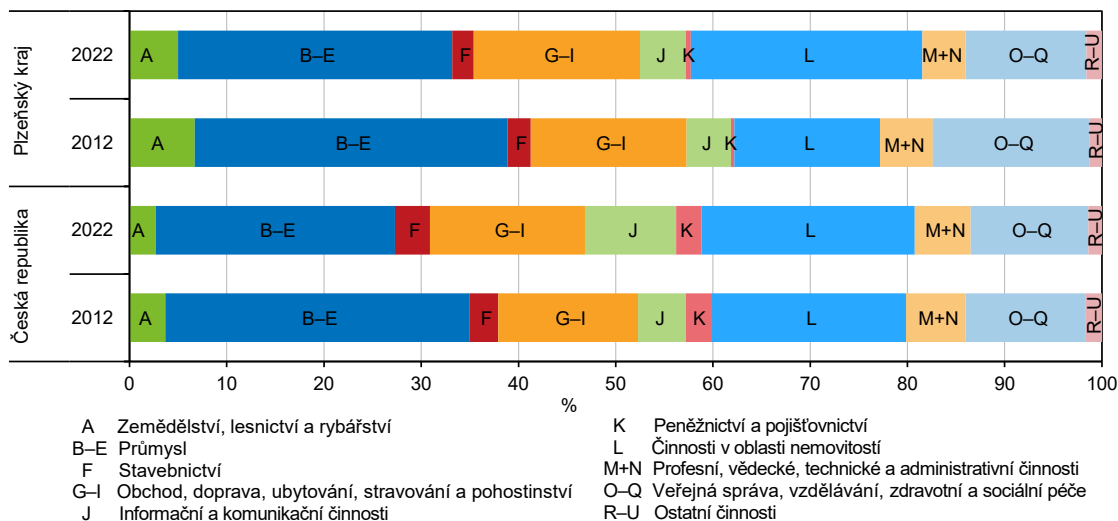
Dalším významným indikátorem ekonomického rozvoje je produktivita práce měřená podílem **HDP na 1 zaměstnaného** (podle místa pracoviště včetně sebezaměstnaných). Hodnota tohoto ukazatele v Plzeňském kraji v roce 2022 dosáhla 1 075,4 tis. Kč. Od roku 2013 produktivita práce v regionu neustále rostla, jen v covidovém roce 2020 meziročně poklesla o 0,4 %. Od té doby produktivita opět roste, v roce 2021 se zvýšila o 4,3 %, v roce 2022 dokonce o 7,1 %. Mezi kraji je plzeňský HDP na 1 zaměstnaného šestý nejvyšší, oproti roku 2021 jsme klesli o jednu příčku za Zlínský kraj. Aby produktivita práce i nadále rostla, je potřeba zajistit efektivnost realizovaných investic, je nezbytné podporovat výzkum a vývoj a investovat do inovací.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)

Vývoj investiční aktivity (např. nové investice, rekonstrukce, modernizace) představuje **tvorba hrubého fixního kapitálu**, která dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2022 hodnoty 78,7 mld. Kč v běžných cenách a meziročně se tak zvýšila o 14,0 %. Na celorepublikové hodnotě se kraj podílel 4,3 %, což představuje osmou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Z odvětvového pohledu bylo v roce 2022 v kraji nejvíce investováno do průmyslu (28,2 % objemu THFK), do činností v oblasti nemovitostí (23,8 %) a do obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (17,1 %). Ve srovnání s republikovou strukturou THFK vkládáme více peněz do průmyslu nebo do zemědělství, naopak méně do informačních a komunikačních činností nebo do peněžnictví a pojišťovnictví.

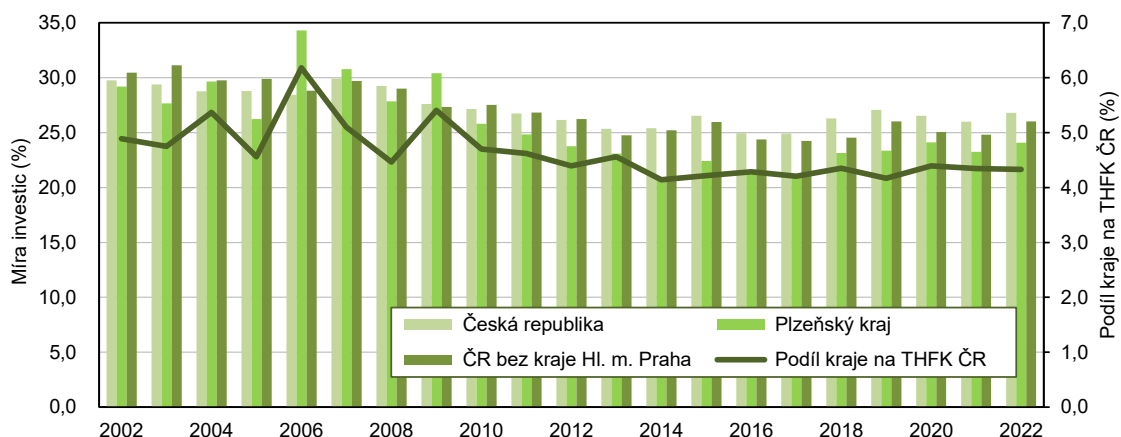
KOMENTÁŘ

Tvorba hrubého fixního kapitálu podle odvětví CZ-NACE

THFK na 1 obyvatele je v Plzeňském kraji od roku 2014 o 20–25 % nižší než celorepublikový průměr. Naposledy jsme hodnotu v ČR překročili v roce 2006 a to téměř o 15 %. V roce 2022 činila THFK v přepočtu na 1 obyvatele 133,4 tis. Kč, což byla pátá nejvyšší částka v mezikrajském porovnání. THFK v jednotlivých krajích často kolísá v návaznosti na realizaci velkých investic. Dlouhodobě se však nejvíce investuje v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, nejméně naopak v Královéhradeckém, Libereckém a Karlovarském kraji.

Míra investic^{*)}

^{*)} Míra investic = podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Míra investic vyjádřená podílem THFK na HDP má v kraji od roku 1995 klesající charakter, v posledních deseti letech se ustálila mezi 20–25 %. Míra investic překročila 30% hranici naposledy v roce 2009, svého minima dosáhla v roce 2014 (20,9 %). V roce 2022 směřovalo do

KOMENTÁŘ

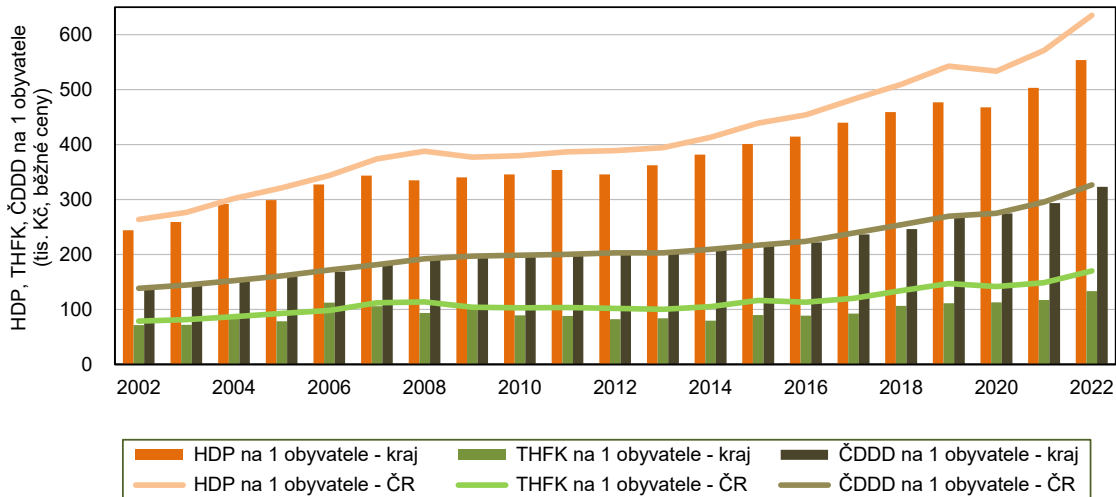
tvorby hrubého fixního kapitálu v Plzeňském regionu 24,1 % HDP, což je šestá nejnižší míra mezi kraji. Vzhledem k předchozímu roku jsme si ale o jednu příčku polepšili. Míra investic je nejvyšší ve Středočeském kraji (34,1 %) a Hl. městě Praze (28,8 %), nejnižší zase v Královéhradeckém (19,4 %) a Zlínském kraji (22,4 %).

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)

Čistý disponibilní důchod domácností se využívá k hodnocení úrovně materiálního bohatství domácností bydlících v daném regionu a v Plzeňském kraji se vyznačuje trvale rostoucí tendencí, dokonce i v období hospodářské krize či v covidovém roce 2020. V roce 2022 ČDDD vzrostl v kraji meziročně o 10,0 % na 190,7 mld. Kč. Na republikovém objemu se tak podílíme už čtyři roky v řadě 5,5 %, což je sedmá příčka v mezikrajském srovnání.

V přepočtu **ČDDD na 1 obyvatele** se Plzeňský kraj dlouhodobě zařazuje na třetí místo, jen v letech 2018 a 2022 byl náš region čtvrtý. V roce 2018 nás přeskočila Vysočina, v roce 2022 Jihomoravský kraj. Od roku 1995 se hodnoty tohoto ukazatele v Plzeňském regionu téměř shodují s hodnotami za Českou republiku. ČDDD na 1 obyvatele dosáhl v roce 2022 v kraji 323,1 tis. Kč a vzhledem k předchozímu roku se zvýšil o 10,1 %. Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele mají kraje Hl. město Praha a Středočeský, nejnižší naopak Ústecký a Liberecký kraj.

HDP, THFK a ČDDD na 1 obyvatele

Základní tendence **vývoje vybraných makroekonomických ukazatelů v přepočtu na 1 obyvatele** jsou v zásadě stejné v Plzeňském kraji a v ČR. Zatímco u ukazatele ČDDD se v posledních 20 letech držíme celorepublikového průměru, u HDP a THFK se rozdíly mezi krajem a ČR postupně zvětšují. Průměrné hodnoty za Českou republiku ale podstatně navyšuje Hl. město Praha, nejvýrazněji to vidíme u hrubého domácího produktu, který ale spoluvytváří také pracovní síla dojíždějící z ostatních okolních regionů.

Více informací včetně metodiky naleznete v [databázi regionálních účtů](#).

KOMENTÁŘ
Makroekonomické ukazatele v Plzeňském kraji

	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubá přidaná hodnota (HPH)									
v mil. Kč	109 219	148 777	178 881	207 915	241 054	253 038	251 427	269 963	296 261
v tom podíl odvětví (%):									
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	5,4	3,8	2,8	3,5	3,1	3,1	3,5	3,0	3,1
B–E Průmysl	33,8	35,4	36,7	40,3	37,7	36,3	35,5	36,7	35,8
F Stavebnictví	6,2	6,8	6,9	5,7	5,3	5,5	5,4	5,3	5,4
G–U Služby	54,6	54,0	53,5	50,5	53,8	55,1	55,7	55,0	55,7
Hrubý domácí produkt (HDP)									
v mil. Kč	119 895	164 500	197 660	230 887	267 485	280 050	276 247	297 095	326 669
vývoj ve srovnatelných cenách, předchozí rok = 100 (%)	105,2	103,7	104,5	104,2	102,5	100,6	94,1	103,9	101,0
podíl kraje na HDP České republiky (%)	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9	4,8	4,8	4,9	4,8
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele									
v Kč	217 339	298 889	345 546	401 079	459 122	476 656	467 511	502 959	553 512
průměr ČR = 100 (%)	93,6	93,1	91,0	91,4	90,2	87,8	87,6	88,1	87,2
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného									
v Kč	443 709	585 434	708 352	823 508	942 615	966 790	962 627	1 004 045	1 075 425
průměr ČR = 100 (%)	90,4	87,7	89,7	92,3	94,4	90,7	90,0	88,1	86,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)									
v mil. Kč	39 958	43 148	50 989	51 749	61 909	65 394	66 634	69 079	78 726
podíl kraje na THFK České republiky (%)	5,4	4,6	4,7	4,2	4,4	4,2	4,4	4,3	4,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele									
v Kč	72 434	78 397	89 139	89 894	106 263	111 303	112 769	116 945	133 394
průměr ČR = 100 (%)	100,0	84,8	86,5	77,2	79,4	75,8	79,6	78,7	78,4
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)									
v mil. Kč	67 853	87 988	112 105	127 644	143 280	156 982	162 151	173 297	190 690
podíl kraje na ČDDD České republiky (%)	5,4	5,3	5,4	5,6	5,3	5,5	5,5	5,5	5,5
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele									
v Kč	123 000	159 870	195 980	221 733	245 932	267 189	274 419	293 379	323 108
průměr ČR = 100 (%)	100,0	99,3	98,8	102,4	96,9	99,1	99,7	99,4	98,9

Kontakt:

Lenka Křížová
Krajská správa ČSÚ v Plzni
Tel.: 377 612 249
E-mail: lenka.krizova@czso.cz